

Ανθρώπινοι λογισμοί

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Φωτο:zdjecia.biz.pl

Στον πατερικό χώρο γίνεται συνήθως τριττή διάκριση των λογισμών, με βάση το είδος της πηγής από την οποία εκπορεύονται. Έτσι οι πατέρες διακρίνουν τους λο-γισμούς σε ανθρώπινους, αγγελικούς και δαιμονικούς.

Ανθρώπινοι λογισμοί είναι εκείνοι, οι οποίοι, κατά τον Κύριο, εξέρχονται εκ της καρδιάς του ανθρώπου. Εκ γαρ της καρδιάς εξέρχονται διαλογισμοί πονηροί, φόννοι, μοιχείαι, πορνείαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι (Ματθ 15,19).

Η ανθρώπινη καρδιά είναι πηγή πονηρών λογισμών. Πρόκειται βέβαια για την καρδιά του παλαιού ανθρώπου της αμαρτίας. Η αδαμική αμαρτία, η αμαρτία του γενάρ-χου μας, κληροδοτείται σε κάθε ανθρώπινη ψυχή, η οποία έρχεται στον κόσμο με τη φυσική γέννηση.

Κατά το μυστήριο του Βαπτίσματος, όπως διδάσκει ο απόστολος Παύλος, ο παλαιός άνθρωπος συσταυρώνεται στο σταυρό του Κυρίου, ίνα καταργηθή το σώμα της αμαρτίας, του μηκέτι δουλεύειν ημάς τη αμαρτία.

Εντούτοις, ο βαπτισθείς ήδη χριστιανός, κάνοντας χρήση της ελευθερίας του και κυριαρχούμενος συγχρόνως από την ροπή προς την αμαρτία, αποκαθλώνει, ξεκαρ-φώνει από τον σταυρό του Κυρίου τον παλαιό άνθρωπο της αμαρτίας, με τον τρόπο της ζωής του, και, εφόσον δεν αξιοποιεί θεοφιλώς το χάρισμα του βαπτίσματος, «δου-λεύει» πλέον στην αμαρτία. Επιστρέφει δηλαδή στην κυ-ριαρχία του μισόκαλου όφους της αδαμικής παραβάσεως, και ο νους του και η καρδιά του αποβαίνουν χώροι γεν-νημάτων πάσης κακίας και ακαθαρσίας. Έτσι «εκ της καρδιάς», η οποία είναι το κέντρο των λειτουργιών της ψυχής, εξέρχονται όλοι αυτοί οι πονηροί διαλογισμοί τους οποίους αναφέρει ο Κύριος.

*

Ο όσιος Μακάριος ο Αιγύπτιος, απευθυνόμενος προς τον ανώνυμο χριστιανό, ο οποίος καυχάται ότι είναι άγιος, επειδή νηστεύει και κάνει έργα φιλανθρωπίας και αποφεύγει τον κόσμο, του λέγει τα εξής:

- «Πώς μπορείς να ισχυρίζεσαι εσύ, ο οποιοσδήποτε χριστιανός, ο οποίος θεωρείς ως κάθαρση της ψυχής σου τα έργα σου, ότι είσαι άγιος; Είναι άγιος αυτός που δεν έχει καθαρίσει τον έσω άνθρωπο; Η κάθαρση της ψυχής δεν είναι απλώς η αποχή από τα κακά, αλλά η κατά συ-νειδηση τέλεια κάθαρση της ψυχής.

Είσελθε, εσύ, όποιος κι αν είσαι, με την συντονισμένη προσπάθεια των λογισμών σου, στον αιχμάλωτο και δούλο της αμαρτίας νου σου και κοίταξε αυτόν που είναι πιο κάτω από τον νου σου και βρίσκεται βαθύτερα από τους λογισμούς σου, στα λεγόμενα ταμεία της ψυχής σου, τον έρποντα και εμφωλεύοντα εκεί όφι, ο οποίος σε έχει φονεύσει, τραυματίζοντας τα σπουδαιότερα μέλη της ψυ-χής σου. Διότι είναι άβυσσος και ακατάληπτη η καρδιά· και εάν επομένως εσύ φονεύσεις αυτόν τον όφι, τότε καυχήσου στο Θεό για την καθαρότητά σου. Διαφορετικά τα-πεινώσου, επειδή είσαι πτωχός πνευματικώς και αμαρτωλός και ικέτευε τον Θεό να σε καθαρίσει από τα κρύφια σου».

*

Με το κείμενο αυτό ο όσιος Μακάριος διαφωτίζει τον καλοπροαίρετο πνευματικό αγωνιστή για το γεγονός ότι η εσωτερική κάθαρση της ψυχής απαιτεί μεγάλο, συνεχή και σύντονο με άλλα πνευματικά έργα αγώνα, για την έξωση από την ψυχή του πατέρα των πονηρών λογισμών, ο οποίος, ακόμη και μετά το ιερό Βάπτισμα, μπορεί να εισέλθει ύπουλα στην ανθρώπινη ψυχή και τότε να συμβεί αυτό που είπε ο Κύριος. Οι ανθρώπινοι λογισμοί να είναι παντελώς δαιμονικοί λογισμοί! Καρποί δαιμονικών έργων!

*

Σε μια τέτοια περίπτωση μείξεως ανθρωπίνων και δαιμονικών λογισμών, είναι εξαιρετικά δύσκολο σε έναν άνθρωπο να μπορεί να γνωρίζει σε μια πράξη του αμαρτωλή ποιός λογισμός ήταν υπεύθυνος, ο δικός του ο ανθρώπινος ή ο πονηρός δαιμονικός λογισμός. Στην περίπτωση που θα θεωρούσε την αμαρτωλή πράξη ως δικό του αποκλειστικό έργο, θα κάλυπτε την δαιμονική ενέργεια ή σύμπραξη και θα επέτρεπε την ανεξέλεγκτη κακουργία της στην ψυχή του. Αν πάλι θα απέδιδε την πράξη του εξ ολοκλήρου στην δαιμονική έμπνευση και επήρεια, θα κάλυπτε τότε ο ίδιος την πνευματική του τύφλωση, αθρώνοντας τον εαυτό του! Θα επαναλάμβανε, με τον τρόπο αυτό, την δικαιολογία της Εύας· «ο όφιος ηπάτησέ με»!.

Η ενδεχόμενη πρόοδος του χριστιανού αγωνιστή στη μελέτη και κατανόηση της σχέσεώς του με τον πονηρό λογισμό, ύστερα από κάποιο χρονικό διάστημα προσπάθειας καθάρσεως και φωτιστικής αυτογνωσίας, θα του επιτρέψει να διακρίνει τον εμπαθή δαιμονικό λογισμό από τον ανθρώπινο ψιλό λογισμό, τον λογισμό ο οποίος εμφανίσθηκε μόνο ως σκέψη μέσα του και χωρίς παθογόνο δυναμική.

Οι πατέρες διακρίνουν τον ψιλό λογισμό, χωρίς δηλαδή φόρτιση πάθους, από τον εμπαθή λογισμό. Από τον λογισμό που προέκυψε όχι μόνο από τον νου ή την διάνοια, αλλά και από την ψυχοδυναμική πίεση του θυμικού και του επιθυμητικού μέρους της ψυχής, οπότε κατέστη εμπαθής.

(Ιωαν. Κων. Κορναράκη, Ομοτ. Καθηγητού Παν/μίου Αθηνών, Κυνηγώντας τον βάτραχο, Αθήνα 2009, σ. 157-160)